

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepanec

w sprawie z protestu wyborczego M. N.
przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w K. i Prokuratora Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 31 lipca 2020 r.,

- 1. wydaje opinię, że zarzut nieprawidłowego opieczętowania karty do głosowania jest niezasadny;**
- 2. w pozostałej części pozostawia protest bez dalszego biegu.**

UZASADNIENIE

M. N. (dalej: Wnoszący protest) 16 lipca 2020 r. wniósł protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent RP) zarzucając „naruszenie w trakcie kampanii wyborczej przepisów Konstytucji, Kodeksu wyborczego, wprowadzenie zmian ustawowych w procedurze wyboru Prezydenta RP w sposób niekonstytucyjny, prowadzenie kampanii wyborczej w czasie pandemii przez jej oficjalnym rozpoczęciem, prowadzenie agitacji wyborczej przez organy egzekutywy na rzecz wybranego Prezydenta RP także w czasie ciszy wyborczej, przeprowadzenie wyborów w terminie niezgodnym z terminem

konstytucyjnym”. W ocenie Wnoszącego protest naruszenia, które wskazał, miały olbrzymi wpływ na wynik wyborów i przesądziły o konkretnych zachowaniach milionów wyborców, tj. zdecydowały o poparciu dla urzędującego Prezydenta RP, utracie poparcia przez R. T., oddaniu nieważnego głosu, albo wreszcie nieuczestniczeniu w wyborach.

W treści uzasadnienia protestu Wnoszący protest sformułował też zarzut niewłaściwego ostemplowania karty wyborczej, dołączając wydruk fotografii karty do głosowania z mało wyraźną i nierówno umieszczoną pieczęcią obwodowej komisji wyborczej. Wnoszący protest wyraził obawę, że fakt ten mógł spowodować, że karta, na której oddał głos uznana została za nieważną.

II.

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) wyraziła opinię, że wniesiony protest nie spełnia wymogów formalnych przewidzianych dla protestu wyborczego i w związku z tym powinien pozostać bez dalszego biegu. Do zarzutu niewłaściwego ostemplowania karty wyborczej PKW nie odniosła się.

Okręgowa Komisja Wyborcza nr (...) w K. w stanowisku dotyczącym zarzutu wadliwego opieczętowania karty do głosowania wskazała, że zgodnie z art. 40 Kodeksu wyborczego (dalej: k.wyb.) karta do głosowania powinna być zaopatrzona w pieczęć obwodowej komisji wyborczej. Okręgowa Komisja Wyborcza ustaliła też, że z protokołu wyników wyborów w obwodzie nr (...) w K. wynika, iż brak było kart nieważnych, czyli kart bez pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub innych niż ustawowo ustalone. Dlatego też zarzut Wnoszącego protest zdaniem Okręgowej Komisji Wyborczej w K. jest niezasadny.

Prokurator Generalny wniósł o stwierdzenie, że zarzut umieszczenia na karcie do głosowania w sposób nieprawidłowy pieczęci obwodowej komisji wyborczej jest niezasadny, zaś w pozostałej części protest należy pozostawić protest bez dalszego biegu.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 129 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Konstytucja RP), wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. W przypadku wyborów, których dotyczy protest, jest to ustawa z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979; dalej: u.wyb.2020). Ustawa ta określa zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta RP zarządzonych w czerwcu 2020 r., w związku z ogłoszonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii. W zakresie nieuregulowanym w tej ustawie, zgodnie z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu wyborczego.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 u.wyb.2020, protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez PKW.

Według art. 82 § 1 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub z powodu naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Postępowanie z protestu wyborczego ma więc na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2019 r., I NSW 301/19).

Z kolei art. 321 § 3 k.wyb. stanowi, że wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera owe zarzuty. Stosownie do art. 322 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Przepis ten odsyła do treści całego art. 321 k.wyb., a zatem do wszystkich jego jednostek

redakcyjnych, czyli również do przytoczonego § 3 (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2015 r., III SW 59/15). Natomiast zgodnie z art. 323 k.wyb., w wyniku merytorycznego rozpoznania protestu Sąd Najwyższy wydaje opinię zawierającą ustalenia co do zasadności zarzutów protestu.

W przypadku podniesionych przez Wnoszącego protest zarzutów, tylko jeden z nich mógł zostać merytorycznie rozpoznany, czyli zarzut wadliwego ostemplowania karty do głosowania.

Ogólny wzór karty do głosowania jest opisany w Kodeksie wyborczym – w art. 40 i art. 40a. Szczegółowe wzorce określiła PKW w uchwałach nr (...) z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wzorów kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. 2020, poz. 251) oraz nr (...) PKW z dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie wzorów kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. (M.P. 2020, poz. 490).

W świetle wskazanych regulacji nie ulega wątpliwości, że obok pieczęci PKW na karcie do głosowania w wyborach prezydenckich winna się znaleźć pieczęć właściwej obwodowej komisji wyborczej (art. 40 § 4 k.wyb.). W wyniku przeprowadzonego postępowania, w tym zasięgnięcia opinii Okręgowej Komisji Wyborczej nr (...) w K., ustalono, że wątpliwości co do odcisnięcia pieczęci obwodowej komisji wyborczej na karcie do głosowania Wnoszącego protest nie miała owa komisja. Wnoszący protest oddał skutecznie głos, realizując tym samym swoje czynne prawo wyborcze. Nie ma zatem podstaw, aby uznać wniesiony protest za zasadny w tym zakresie.

Na poparcie podniesionego zarzutu prowadzenia agitacji wyborczej przez organy egzekutywy w trakcie ciszy wyborczej Wnoszący protest nie wykazał związku tej kampanii z agitacją w czasie ciszy wyborczej. Ponadto nie przedstawił dowodów, wskazując jedynie na realizowaną w trakcie kampanii wyborczej kampanię profrekwencyjną nazywaną „B.”.

Co do pozostałych zarzutów, to Sąd Najwyższy wskazuje, że w tym zakresie wniesiony protest nie spełnia wymogów formalnych umożliwiających jego merytoryczne rozpatrzenie (art. 321 § 3 w zw. z art. 82 § 1 k.wyb.).

Nie sformułowano w nim zarzutu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, ani naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów. Protest wykracza zatem poza granice podstaw protestu określone w art. 82 k.wyb. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 listopada 2005 r., III SW 145/05; 28 listopada 2019 r., I NSW 127/19). Sąd Najwyższy wielokrotnie i od wielu lat wskazywał, że podstawę protestu wyborczego stanowi tylko naruszenie przepisów dotyczących głosowania i ustalenia wyników wyborów i podkreśla, że chodzi o ścisłe i konkretne regulacje Kodeksu wyborczego dotyczące głosowania w lokalu wyborczym i ustalania wyników głosowania przez właściwe komisje (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: I NSW 26/19; 3 marca 2011 r., III SW 64/11; 16 lipca 2014 r., III SW 35/14; 10 czerwca 2015 r., III SW 36/15).

Zakres okoliczności badanych w postępowaniu z protestu wyborczego nie jest tożsamy z zakresem okoliczności branych pod uwagę przez Sąd Najwyższy w toku badania ważności wyboru Prezydenta RP przed podjęciem uchwały w tym przedmiocie. Zakres ten jest węższy, a kognicja Sądu Najwyższego ograniczona. W postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia protestu nie podlegają badaniu wszelkie możliwe naruszenia prawa dokonane przez kogokolwiek od chwili ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów do chwili ogłoszenia uchwały PKW o wyniku wyborów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lipca 2010 r., III SW 94/10).

W opinii Sądu Najwyższego całokształt procedury wyborczej – nie tylko sam akt głosowania czy ustalania wyniku wyborów – badany jest przy ocenie ważności wyboru Prezydenta RP (zob. np. P. Czarny, *Komentarz do art. 129 Konstytucji RP*, [w:] P. Tuleja (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2019, pkt 4; B. Szczurowski, *Komentarz do art. 129 Konstytucji RP*, [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87-243*, Warszawa 2016, nb. 11). Orzekając w tym przedmiocie, Sąd Najwyższy realizuje kompetencję wynikającą wprost z Konstytucji RP i ma obowiązek zbadać, czy także inne okoliczności, niewymienione w art. 82 § 1 k.wyb., a więc nieobjęte protestami wyborczymi (w szczególności naruszenia przepisów Konstytucji RP), rzutowały na ważność wyboru.

Z tego względu, na podstawie art. 322 § 1 i art. 323 § 1 i 2 k.wyb. w zw. z art. 321 § 3 i art. 82 § 1 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.